[২০০৯] ৮ এছ. চি. আৰ. ৪৯৯

বাণী কান্ত দাস আৰু অন্যান্য

বনাম

অসম চৰকাৰ আৰু অন্যান্য

(লেখ আৱেদন (দেৱানী) নং ৪৫৭ চন ২০০৫)

৮ মে, ২০০৯

[ন্যায়াধীশ ড° অৰিজিত পাচায়ত আৰু অশোক কুমাৰ গাংগুলী]

শাস্তি/দণ্ডাদেশঃ ৰাজ্যপালৰ দ্বাৰা মৃত্যুদণ্ডৰ শাস্তি আজীৱন কাৰাদণ্ডলৈ হ্রাস কৰা- এন. এইচ. আৰ. চিৰ অনুমোদন অনুসৰি প্ৰণয়ন কৰা আদেশত কোনো কাৰণ উল্লেখ কৰা হোৱা নাছিল- অনুচ্ছেদ ৩২-ৰ অধীনত লেখ আবেদন দিখিল কৰি ৰাজ্যপালৰ আদেশক প্ৰত্যাহ্বান জনোৱা হৈছিল -বিচাৰ কৰা হৈছিলঃ এন. এইচ. আৰ. চি.-ৰ কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়া ১৯৯৩ চনৰ আইনৰ অধীনত নিৰ্ধাৰিত প্ৰক্ৰিয়াৰ সৈতে মিল নাছিল- সেয়েহে, এন. এইচ. আৰ. চিৰ অনুমোদনবোৰ অসম্পূৰ্ণ আছিল- ইয়াৰ উপৰিও উক্ত আদেশত কোনো কাৰণ উল্লেখ কৰা নাছিল – ৰাজ্যপালৰ আদেশ বাতিল কৰা হৈছে - মানৱ অধিকাৰ সুৰক্ষা আইন, ১৯৯৩ - অনুচ্ছেদ ৩২, ভাৰতৰ সংবিধান, ১৯৫০ /

অভিযুক্তজনক এটা পৰিয়াল চাৰিজন লোকক নৃশংসভাৱে হত্যা কৰাৰ জঘন্য অপৰাধত দোষী সাব্যস্ত কৰি দিয়া মৃত্যুদণ্ডক যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ হ্রাস কৰা অসমৰ ৰাজ্যপালৰ আদেশক প্ৰত্যাহ্বান জনাই ভাৰতীয় সংবিধানৰ ৩২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত লেখ আবেদন দাখিল কৰা হৈছিল। তেওঁক মৃত্যুদণ্ডৰ আদেশ দিয়া হৈছিল যিটো এই আদালতে নিশ্চিত কৰিছিল আৰু ইয়াৰ বিৰুদ্ধে পুনৰীক্ষণ আবেদনও নাকচ কৰা হৈছিল। এন. এইচ. আৰ. চি.-ৰ পৰামৰ্শ অনুসৰি কাৰাদণ্ডলৈ হ্রাস কৰা আদেশ কৰা হৈছিল।

আংশিকভাৱে লেখ আবেদনৰ অনুমতি দি আদালতে

বিচাৰ কৰে যে-১. এন. এইচ. আৰ. চি.-ৰ দ্বাৰা এই আদালতত দাখিল কৰা নথিপত্ৰসমূহত ভুক্তভোগীৰ নাম উল্লেখ কৰা হৈছিল আৰু কাৰ্য্যৰ কাৰণ এই আদালতৰ ৰায়দানৰ তাৰিখ অৰ্থাৎ ৩১.৭.২০০০ বুলি উল্লেখ কৰা হৈছিল। মানৱ অধিকাৰ সুৰক্ষা আইন, ১৯৯৩ আছিল

মানৱ অধিকাৰ উন্নত সুৰক্ষাৰ বাবে আৰু ইয়াৰ সৈতে জড়িত বা আনুষংগিক বিষয়সমূহৰ বাবে এন. এইচ. আৰ. চি. গঠনৰ বাবে প্ৰণয়ন কৰা এক আইন। চতুৰ্থ অধ্যায়ৰ ১৭ নং ধাৰাত মানৱ অধিকাৰ উলংঘন সম্পৰ্কীয় অভিযোগৰ তদন্তৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। স্পষ্টভাৱে, ইয়াত কমেও দুজন ব্যক্তি জড়িত থাকিব লাগিব। এটা যাৰ মানৱ অধিকাৰ উলংঘন কৰা হৈছে আৰু আনটো যি মানৱ অধিকাৰ উলংঘন কৰিছে। [দফা ৭ আৰু ৮] [৫০৪-চি-জি]

২. এইটো বিনীতভাৱে উল্লেখ কৰা হৈছে যে এনে হ্ৰাসকৰণৰ আদেশ দিয়াৰ কোনো কাৰণ উল্লেখ কৰা হোৱা নাই আৰু স্পষ্টভাৱে এই আদেশ ৰাষ্ট্ৰীয় মানৱ অধিকাৰ আয়োগৰ (সংক্ষেপে: এন. এইচ. আৰ. চি.) পৰামৰ্শৰ ওপৰত আধাৰিত।"

৩. অসম ৰাজ্যই উল্লেখ কৰিছিল যে কেৱল এন. এইচ. আৰ. চি.-ৰ পৰামৰ্শই নহয়, আন কেইবাটাও দিশৰ ওপৰতো গুৰুত্ব দিয়া হৈছিল। কিন্তু শাস্তি হ্ৰাস কৰাৰ আদেশত কোনো কাৰণ উল্লেখ কৰা নাছিল। কাৰণবোৰ প্ৰকাশ কৰাৰ কোনো বাধ্যবাধকতা নথকাৰ অৰ্থ এইটো নহয় যে নিৰ্দেশটো গৃহীত কৰাৰ বাবে বৈধ বা প্ৰাসংগিক কাৰণ থাকিব নালাগে। স্পষ্টভাৱে, তাৎক্ষণিক গোচৰ সেইটো কৰা হোৱা নাছিল। মৃত্যুদণ্ডক যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ ৰূপান্তৰিত কৰাৰ বিবাদিত আদেশ বাতিল কৰা হয় আৰু অভিযুক্তই শাস্তি হ্ৰাসৰ বাবে দাখিল কৰা আবেদন পুনৰ বিবেচনা কৰাৰ নিৰ্দেশ দিয়া হয়। [দফা 15 আৰু 16] [506-এ-ই]

এপুৰু সুধাকৰ বনাম এ.পি. চৰকাৰ আৰু অন্যান্য (2006) 8 এছচিচি 161, গোচৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিছিল।

প্ৰাসংগিক গোচৰ

(2006) 8 এছ.চি.চি. 161 ৰ দফা ১৫ৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিছিল ।

<u>দেৱানী মূল অধিকাৰক্ষেত্ৰ : লেখ আবেদন (দেৱানী) নং ৪৫৭/২০০৫</u>

ভাৰতৰ সংবিধানৰ ৩২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত|

আপীলকাৰী অধিবক্তা– মনীষ গোস্বামী আৰু মেপ এণ্ড কোম্পানী

প্ৰতিপক্ষৰ অধিবক্তা- অভিজিৎ ৰয় (এম/এছ কৰ্পোৰেট ল গ্ৰুপ), বিজয় পঞ্জৱানী, শোভা, জে. বি. প্ৰকাশ আৰু পূজা শৰ্মা ।

আদালতৰ ৰায় প্ৰদান কৰে-

ন্যায়াধীশ ড° অৰিজিত পাচায়তয়ে

১. ভাৰতৰ সংবিধান, ১৯৫০-ৰ ৩২নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত দাখিল কৰা এই আবেদনখনৰ দাখিলকাৰী হল শ্ৰীমতী জয়ন্তী দাস, স্বামী- স্বৰ্গীয় জয়ৰাম দাস আৰু শ্ৰী বাণীকান্ত দাস পিতা- স্বৰ্গীয় জয়ৰাম দাস। লেখ আবেদনখনত অসম চৰকাৰৰ ন্যায়িক বিভাগৰ সচিবৰ দ্বাৰা প্ৰেৰণ কৰা অসমৰ ৰাজ্যপালৰ দ্বাৰা গৃহীত এক আদেশৰ বৈধতাক প্ৰত্যাহ্বান জনোৱা হৈছে। উক্ত আদেশ অনুসৰি অসমৰ ৰাজ্যপালে ৰাজনাথ চৌহান ওৰফে ৰামদেও চৌহান (ইয়াৰ পিছত 'অভিযুক্ত' বুলি উল্লেখ কৰা হৈছে) ক দিয়া মৃত্যুদণ্ডক যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ হ্ৰাস কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিছিল। বিচাৰ আদালতে দোষীক প্ৰদান কৰা মৃত্যুদণ্ড গুৱাহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ে নিশ্চিত কৰিছিল আৰু এই আদালতে ইয়াক বাহাল ৰাখিছিল।

২. এইটো উল্লেখ কৰা হৈছে যে এনে হ্ৰাসকৰণৰ আদেশ দিয়াৰ কোনো কাৰণ উল্লেখ কৰা হোৱা নাই আৰু স্পষ্টভাৱে এই আদেশ ৰাষ্ট্ৰীয় মানৱ অধিকাৰ আয়োগৰ (সংক্ষেপে: এন. এইচ. আৰ. চি.) পৰামৰ্শৰ ওপৰত আধাৰিত।"

৩. মূলতঃ এইটো উল্লেখ কৰা হৈছে যে ৰাজ্যপালে মৃত্যুদণ্ডৰ আদেশক যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ হ্ৰাস কৰাৰ সিদ্ধান্ত কিয় লৈছিল তাৰ কোনো কাৰণ উল্লেখ কৰা হোৱা নাছিল, যি ক্ষেত্ৰত অভিযুক্তজন এটা পৰিয়ালত গণহত্যাৰ কৰাৰ জঘন্য অপৰাধৰ দোষী আছিল, আৰু দোষৰ প্ৰকৃতি বিবেচনা কৰি বিচাৰ আদালতে প্ৰদান কৰা মৃত্যুদণ্ড এই আদালতে নিশ্চিত কৰিছিল আৰু এই ক্ষেত্ৰত দাখিল কৰা পুনৰীক্ষণ আবেদনো নাকচ কৰা হৈছিল। অভিযুক্তই এটা পৰিয়ালৰ চাৰিজন লোকক নৃশংসভাৱে হত্যা কৰিছিল।

৪. এই আদালতৰ ৰায়ৰ কাৰ্যকাৰিতা বাতিল কৰিবলৈ অভিযুক্তই বিভিন্ন বিলম্বমূলক পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰিছে বুলি দাবী কৰা হৈছে। লগতে দাবী কৰা হৈছে যে এন এইচ আৰ চিৰ কোনো ভূমিকা নাছিল যদিও অধ্যাপক বেদ কুমাৰীয়ে কৰা অভিযোগৰ ভিত্তিত পৰামৰ্শ দিবলৈ এন এইচ আৰ চি য়ে নিজৰ অধিকাৰক্ষেত্ৰ অতিক্ৰম কৰি গৈছিল।

৫. গোচৰৰ মেৰিট, বিশেষকৈ কাৰণ লিপিবদ্ধ কৰাৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰাৰ আগতে আমি এন এইচ আৰ চিৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ ন্যায়িক বিষয়টোৰ ওপৰত আলোচনা কৰিব

লাগিব। এন এইচ আৰ চিৰ বিদ্বান অধিবক্তাক সমগ্ৰ গোচৰৰ নথি-পত্ৰ দাখিল কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়া হৈছিল। লগতে অধ্যাপক বেদ কুমাৰীক তেওঁৰ মতামত দাঙি ধৰিবলৈ জাননী জাৰি কৰা হয়। কিছুমান মূল দিশ বিতংভাৱে পৰীক্ষা কৰাৰ প্ৰয়োজন। শপতনামাত অধ্যাপক বেদ কুমাৰীয়ে উল্লেখ কৰিছে যে তেওঁ অভিযোগকাৰী নহয় আৰু এন এইচ আৰ চিয়ে নিজাববীয়াকৈ কাৰ্য্যবিধি আৰম্ভ কৰিছিল। যদিও নথি-পত্ৰ সমূহে ইয়াৰ বিপৰীত কথা প্ৰকাশ কৰিছে, এন এইচ আৰ চিৰ অধিবক্তাই নিশ্চিত কৰিছে যে এই কাৰ্য্যবিধি সঁচাকৈয়ে নিজাববীয়াকৈ আৰম্ভ কৰা হৈছে। ইয়াৰ ফলত এই প্ৰশ্ন উত্থাপন হয় যে এন এইচ আৰ চিয়ে উক্ত পৰামৰ্শ দিয়াৰ অধিকাৰ আছিল নেকি? কাৰ্য্যবিধি নিজাববীয়াকৈ আৰম্ভ কৰা হৈছিল বুলি তেওঁৰ দাবীক সমৰ্থন কৰিবলৈ অধ্যাপক বেদ কুমাৰীয়ে "ভাৰতত শিশুক মৃত্যুদণ্ড দিয়া হৈছেনে?" শীৰ্ষক লিখনিৰ প্ৰতিলিপি আৰু ২০.৯.২০০০ তাৰিখৰ এখন পত্ৰকে ধৰি কিছুমান চিঠিপত্ৰ দাখিল কৰিছিল। চিঠিখনত এনেদৰে লিখা আছে-

"ৰাষ্ট্ৰীয় মানৱ অধিকাৰ আয়োগ।

চৰ্দাৰ পেটেল ভৱন, সংসাদ মাৰ্গ,

নতুন দিল্লী-১১০০০১

তাৰিখ ২০.৯.২০০০

এম.এল. এনেজা

যৌথ পঞ্জীয়ক (আইন)

ডাঃ বেদ কুমাৰী

জি ৩ / ৪৭ মডেল টাউন

৩য় ষ্টপ, ছাত্ৰশাল ষ্টেডিয়ামৰ বিপৰিতে,

নতুন দিল্লী।

মহোদয়া,

আপোনাৰ সৈতে ফোনত হোৱা কথা-বাৰ্তা অনুসৰি, ৰাম দেৱ চৌহান ওৰফে ৰাজনাথ চৌহান বনাম অসম চৰকাৰৰ গোচৰৰ সন্দৰ্ভত ৩১ জুলাই ২০০০ তাৰিখে উচ্চতম ন্যায়ালয়ে নিৰ্ণয় দিয়া ফৌজদাৰি আপীল নং ৪/২০০০ ত সত্ৰ আদালতৰ নথিৰ এক প্ৰতিলিপি অৰ্পন

কৰিবলৈ অনুৰোধ জনাইছোঁ। এই চিঠি বহন কৰা ব্যক্তিক সেই প্ৰতিলিপি দিব পাৰে। তদুপৰি, যি তাৰিখ আৰু সময়ত ফোনত জনাইছিলো, সেই অনুসৰি এই বিষয়টো ২৫ ছেপ্টেম্বৰ ২০০০, সোমবাৰে, ৩:০০ বজাৰ সময়ত পূৰ্ণ কমিচনত আলোচনা কৰা হ'ব। সেই তাৰিখত আৰু সময়ত, আপোনাক সদৰ পটেল ভৱনৰ কনফাৰেন্স ৰুমত উপস্থিত থাকিবলৈ অনুৰোধ জনাইছো।

(এম.এল. এনেজা)

৬. আশ্চৰ্যজনক যে এই বিশেষ পত্ৰখন এন এইচ আৰ চি (ৰাষ্ট্ৰীয় মানৱ অধিকাৰ আয়োগে) দাখিল কৰা নথি-পত্ৰৰ অন্তৰ্ভুক্ত নহয়। যদিও অধ্যাপক বেদ কুমাৰীয়ে এন এইচ আৰ চিয়ে নিজাববীয়াকৈ কাৰ্য্যবিধি আৰম্ভ কৰিছিল বুলি দাবী কৰিছিল, তথাপিও নথি পৰীক্ষা কৰিলে দেখা যায় যে এইটো সঁচা নহয়। এটা নিয়মৰ অধীনত এটা নিৰ্দিষ্ট ৰূপত (প্ৰ-পত্ৰ নং ১) ৩ নং দফাত অভিযোগটো জনস্বাৰ্থৰ লগত জৰিত নেকি বুলি সোধা হৈছে। প্ৰ-পত্ৰত উল্লেখ কৰা অভিযোগকাৰীৰ নাম আৰু ঠিকনা অধ্যাপক বেদ কুমাৰীৰ। প্ৰ-পত্ৰখনত ভুক্তভোগীক ৰামদেও চৌহান বুলি চিনাক্ত কৰা হৈছে। ২০০০ চনৰ ২৫ ছেপ্টেম্বৰত জাৰি কৰা আদেশত অভিযোগকাৰীক অধ্যাপক বেদ কুমাৰী বুলি চিনাক্ত কৰা হৈছে। আদেশত উল্লেখ কৰা হৈছে যে ২০০০ চনৰ ২০ ছেপ্টেম্বৰত অধ্যক্ষই বিষয়টো বিবেচনাৰ বাবে সময় নিৰ্ধাৰণ কৰিবলৈ নিৰ্দেশনা দিছিল। কিন্তু এই নিৰ্দিষ্ট নিৰ্দেশনা চৰকাৰী নথিত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হোৱা নাই। ২৭.৯.২০০০ তাৰিখৰ কাৰ্য্যবিধিত এন.এইচ.আৰ.চি.য়ে লক্ষ্য কৰিছে যে ক্ষমাৰ আবেদন এখন অসম চৰকাৰৰ বিবেচনাধীন হৈ আছে। অধ্যাপক বেদ কুমাৰীয়ে কয় যে তেওঁ এজন অধিবক্তাৰ সৈতেও যোগাযোগ কৰিব আৰু এই আদালততো বিষয়টো এজন অধিবক্তাৰ জৰিয়তে দাখিল কৰাৰ বাবে পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰা হ'ব। ১৬.১০.২০০০ তাৰিখৰ আদেশত অভিযোগকাৰীৰ নাম অধ্যাপক বেদ কুমাৰীৰ বুলি উল্লেখ কৰা হৈছে। ২০০০ চনৰ ২০ অক্টোবৰ তাৰিখে ড° বেদ কুমাৰীলৈ প্ৰেৰণ কৰা পত্ৰখনত বিষয়বস্তু হৈছে 'আপোনাৰ ২০.৯.২০০০ তাৰিখৰ অভিযোগ'। একেদৰে ২৭.১১.২০০০ তাৰিখৰ আদেশত অভিযোগকাৰীৰ নাম ড° বেদ কুমাৰী বুলি উল্লেখ কৰা হৈছে। ২০০১ চনৰ ১৬ মে' তাৰিখৰ পত্ৰখনৰ ক্ষেত্ৰতো একেই কথা য'ত ডাঃ বেদ কুমাৰীৰ অভিযোগৰ স্পষ্ট উল্লেখ আছে। তাৰ পিছত ২১.৫.২০০১ তাৰিখৰ আদেশ য'ত ড০ বেদ কুমাৰীয়ে কৰা অভিযোগৰ কথা উল্লেখ কৰা হৈছে আৰু এন

এইচ আৰ চিয়ে এই আদালতে পৰ্যালোচনা আবেদনত প্ৰদান কৰা আদেশৰ কথা উল্লেখ কৰিছে আৰু শেষত তলত দিয়া পৰামৰ্শসমূহ আগবঢ়াইছে।

সেই অনুসৰি এই আয়োগে থমাছ জেৰ মতামত বা ৰায়ৰ ভিত্তিত এটা পৰামৰ্শ আগবঢ়াইছে যে যদি কোনো ক্ষমাৰ আবেদন দাখিল কৰা হয়, তেন্তে অসমৰ ৰাজ্যপাল বা ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে সাৱধানে বিবেচনা কৰাৰ বাবে ওপৰোক্ত পৰামৰ্শ দিয়া হৈছে ।

৭. ইয়াত প্ৰশ্ন উত্থাপন হোৱা মূল বিষয়টো হ'ল যে এন এইচ আৰ চি (ৰাষ্ট্ৰীয় মানৱ অধিকাৰ আয়োগ)ৰ অভিযোগ নিজা উদ্যোগত বা কোনোবাই দাখিল কৰা আবেদনৰ ভিত্তিত ন্যায়িক আদেশৰ সন্দৰ্ভত বিবেচনা কৰাৰ কৰ্তৃত্ব আছিল নেকি? ওপৰত উল্লেখ কৰা অনুসৰি এন এইচ আৰ চিয়ে এই আদালতত দাখিল কৰা নথিপত্ৰত ভুক্তভোগীৰ নাম উল্লেখ কৰিছে আৰু ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ কাৰণ হিচাপে এই আদালতে ৩১.৭.২০০০ তাৰিখে দিয়া ৰায়দান বুলি উল্লেখ কৰিছে। মানৱ অধিকাৰৰ উন্নত সুৰক্ষাৰ বাবে আৰু ইয়াৰ সৈতে জড়িত বা আনুষংগিক বিষয়ৰ বাবে এন এইচ আৰ চি গঠনৰ বাবে মানৱ অধিকাৰ সুৰক্ষা আইন, ১৯৯৩ (চমুকৈ 'আইন') প্ৰণয়ন কৰা হৈছিল। 'মানৱ অধিকাৰ' অভিব্যক্তিটো ধাৰা ২(ঘ)ত সংজ্ঞায়িত কৰা হৈছে যিটো তলত উল্লেখ কৰা হল:

> "(ঘ) 'মানৱ অধিকাৰে' সংবিধানে নিশ্চিত ব্যক্তিৰ জীৱন, স্বাধীনতা, সমতা আৰু মৰ্যাদাৰ সৈতে জড়িত অধিকাৰক বুজায়, বা যিবোৰ আন্তৰ্জাতিক চুক্তিসমূহত সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে আৰু ভাৰতৰ আদালতে বলবৎ কৰিব পাৰে ।"

৮. চতুৰ্থ অধ্যায়ৰ ১৭ নং ধাৰাত মানৱ অধিকাৰ উলংঘাৰ সম্পৰ্কীয় অভিযোগৰ তদন্তৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। স্পষ্টভাৱে ইয়াৰ লগত অন্ততঃ দুজন ব্যক্তি জড়িত থাকিব লাগিব। এজনৰ মানৱ অধিকাৰ খৰ্ব হৈছে আৰু আনজনে মানৱ অধিকাৰ খৰ্ব কৰিছে। ৰাষ্ট্ৰীয় মানৱ অধিকাৰ আয়োগৰ আইনী প্ৰতিনিধিক এই গোচৰত অভিযুক্ত ব্যক্তিজনৰ মানৱ অধিকাৰ কোনে উলংঘা কৰিছে সেই কথা স্পষ্ট কৰিবলৈ পোনপটীয়াকৈ সোধা হৈছিল। এন এইচ আৰ চিৰ অধিবক্তাই দিয়া সঁহাৰি স্পষ্ট নাছিল, প্ৰশ্নটোৰ প্ৰত্যক্ষ উত্তৰ নিদিয়াকৈ সাধাৰণভাৱে কোৱা হৈছিল যে মানৱ অধিকাৰ খৰ্ব কৰা যিকোনো কাৰ্য্যক উলংঘা বুলি গণ্য কৰিব পাৰি । অৰ্থাৎ প্ৰদান কৰা অস্পষ্ট ব্যাখ্যা আইনগতভাৱে গ্ৰহণযোগ্য বা বৈধ নহয়। যিহেতু আইনী বিষয়টো (কাৰ্যৰ কাৰণ) আদালতৰ ৰায়দানৰ তাৰিখৰ সৈতে জড়িত আছিল, গতিকে এন এইচ আৰ

চিৰ অধিবক্তাক পোনপটীয়াকৈ সোধা হৈছিল যে তেওঁলোকে উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ ন্যায়াধীশসকলে বা আদালতে নিজেই মানৱ অধিকাৰ খৰ্ব কৰা বুলি ইংগিত দিছে নেকি? ইয়াত আকৌ এটা এৰাই চলা উত্তৰ দিয়া হৈছিল যে ধাৰা ১৩ অৰ্থাৎ 'তদন্তৰ সৈতে জড়িত ক্ষমতা'ৰ অধীনত যিকোনো আদালত বা কাৰ্যালয়ৰ পৰা যিকোনো ৰাজহুৱা অভিলেখ বা ইয়াৰ প্ৰতিলিপি বিচৰাৰ ক্ষমতা আছে। কেৱল ধাৰা ১৩ৰ অধীনত অভিলেখ বিচৰাৰ ক্ষমতা থকাৰ অৰ্থ এইটো নহয় যে আদালতৰ আদেশকেই মানৱ অধিকাৰ উলংঘা বুলি গণ্য কৰা হয়। এই ধাৰণাটো গ্ৰহণযোগ্য নহয় বা আইনৰ অধীনত সমৰ্থন কৰিব নোৱাৰি।

৯. এন এইচ আৰ চি (ৰাষ্ট্ৰীয় মানৱ অধিকাৰ আয়োগ)ক প্ৰতিনিধিত্ব কৰা অধিবক্তাই ১৮(ক) ধাৰা উল্লেখ কৰিছে, য'ত তদন্তৰ সময়ত আৰু পিছত ল'বলগীয়া ব্যৱস্থাৰ ৰূপৰেখা দাঙি ধৰা হৈছে।

১০. অধিবক্তাই সংশ্লিষ্ট চৰকাৰ বা কৰ্তৃপক্ষক দিয়া পৰামৰ্শৰ গুৰুত্বৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে। বৰ্তমান গোচৰটোৰ ক্ষেত্ৰত সেই দফাটোৰ একেবাৰেই প্ৰযোজ্য নহয়।

১১. ধাৰা ১২ (আয়োগৰ কাম-কাজ)ৰ কথাও উল্লেখ কৰা হৈছিল; বিশেষকৈ দফা (ক) আৰু (খ) । বিধানসমূহত জড়িত প্ৰশ্নসমূহৰ কোনো উত্তৰ পোৱা নাযায়।

১২. দফা (জে)ত কোনো আদালতে কোনো নিৰ্দেশনা বা আদেশ জাৰি কৰিলে কিছুমান ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰাৰ অনুমতি দিয়া হৈছে। বৰ্তমানৰ গোচৰটোত কোনো আদালতৰ পৰা এনে কোনো নিৰ্দেশনা বা আদেশ দিয়া হোৱা নাছিল। দফা (খ)ত যিকোনো আইনী কাৰ্য্যবিধিত হস্তক্ষেপ বা জড়িত হোৱাৰ অনুমতি দিয়া হৈছে, কিন্তু আদালতৰ অনুমোদন লাভ কৰিলেহে। বৰ্তমানৰ গোচৰটোত হস্তক্ষেপৰ বাবে দফা (খ) অনুসৰি আদালতৰ প্ৰয়োজনীয় অনুমোদন লাভ কৰা হোৱা নাছিল বা সেয়া প্ৰযোজ্য নহয়।

১৩. ৰাষ্ট্ৰীয় মানৱ অধিকাৰ আয়োগক প্ৰতিনিধিত্ব কৰা অধিবক্তাই সংশ্লিষ্ট আইনখনৰ ১২ (জে) ধাৰা উল্লেখ কৰে। তেওঁলোকে যুক্তি দিছিল যে মানৱ অধিকাৰ সুৰক্ষাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় বুলি ভবা যিকোনো কামত আয়োগৰ কৰ্তৃত্ব আছে। অধিবক্তাগৰাকীয়ে দাবী কৰিছিল যে- যিহেতু সন্মানীয় ন্যায়াধীশসকলৰ এজনে পৰ্যালোচনা আবেদনত কিছুমান মন্তব্য দিছিল, সেয়েহে সেই মন্তব্য সমূহৰ ওপৰত আয়োগৰ অধিকাৰ আছে। এই ক্ষেত্ৰতো

অধিবক্তাৰ দাবী অবৈধ। ইয়াত এন এইচ আৰ চিৰ সন্মুখত চলোৱা কাৰ্য্যবিধি আইনগতভাৱে অনুমোদিত বা অনুমোদিত নাছিল যাৰ ফলত অধিবক্তাৰ যুক্তি ভিত্তিহীন হৈ পৰিছে।

১৪. সেয়ে এন এইচ আৰ চিৰ কাৰ্য্যবিধি আইনৰ অধীনত নিৰ্ধাৰিত পদ্ধতিৰ সৈতে মিল নাছিল। অৰ্থাৎ, এন এইচ আৰ চিয়ে সঠিক পদ্ধতি অনুসৰণ নকৰাৰ বাবে এন এইচ আৰ চিয়ে দিয়া যিকোনো পৰামৰ্শক অবৈধ বা আইনী প্ৰভাৱ নোহোৱা বুলি গণ্য কৰা হয়।

১৫. অসম ৰাজ্যই উল্লেখ কৰিছিল যে কেৱল এন. এইচ. আৰ. চি.-ৰ পৰামৰ্শই নহয়, আন কেইবাটাও দিশৰ ওপৰতো গুৰুত্ব দিয়া হৈছিল। কিন্তু শাস্তি হ্ৰাস কৰাৰ আদেশত কোনো কাৰণ উল্লেখ কৰা নাছিল। এই আদালতৰ বৰ্তমানৰ বক্তব্য ইপুৰু সুধাকৰ বনাম অন্ধ্ৰপ্ৰদেশ চৰকাৰ আৰু অন্যান্য (2006) 8 SCC 161 গোচৰত কোৱাৰ বিপৰীত। ৩৮ নং দফাত ইয়াক তলত দিয়া ধৰণে পৰ্যবেক্ষণ কৰা হৈছিল-

> "৩৮) এইটোৰ স্পষ্ট অৰ্থ হ'ল যে কোনা সিদ্ধান্তৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱিত হোৱা পক্ষক কাৰণ প্ৰদান কৰাটো প্ৰয়োজনীয় নহয়। একেটা সিদ্ধান্তক প্ৰত্যাহ্বান জনোৱাৰ সময়ত সিদ্ধান্তৰ কাৰণসমূহ আদালতত প্ৰকাশ কৰিব পাৰি নেকি সেই বিষয়টো গোচৰটোত বিবেচনাৰ বিষয় নাছিল। যিকোনো পৰিস্থিতিত কাৰণসমূহ প্ৰকাশ কৰাৰ কোনো বাধ্যবাধকতা নথকাৰ অৰ্থ এইটো নহয় যে আদেশ প্ৰদানৰ বাবে বৈধ বা প্ৰাসংগিক কাৰণ থাকিব নালাগে।"

১৬. স্পষ্টত এই গোচৰত সেই ব্যৱস্থা বা পদ্ধতি গ্ৰহণ কৰা হোৱা নাছিল। সেয়েহে, আমি মৃত্যুদণ্ডক যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ সলনি (বা হ্ৰাস) কৰাৰ বিবাদিত আদেশ বাতিল কৰিলোঁ আৰু অভিযুক্তই শাস্তি হ্ৰাসৰ বাবে দাখিল কৰা আবেদন পুনৰ বিবেচনা কৰিবলৈ আদেশ দিলো।

১৭. লেখ আবেদনৰ ওপৰোক্ত পৰিসৰলৈকে মঞ্জুৰ কৰা হৈছে।

লেখ আবেদন আংশিকভাৱে মঞ্জুৰ কৰা হৈছে।

অনুবাদকাৰী- সুচেনজিৎ বায়ন, জেষ্ঠ অনুবাদক

DISCLAIMER

"The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation".

("স্থানীয় ভাষালৈ অনুদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাবে অন্য ক্ষেত্ৰত অনুদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহ'ব। সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয় কামৰ লগতে ৰায়ৰ কাৰ্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী সংস্কৰণটোৱেই সঠিক বিবেচিত হ'ব।")